

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Édesanya

Egy májusi estén édesanyánk, miközben kikísérte vendégét, Málva néni, így kiáltott fel a verandán: „Jaj! Egy moly! Pedig milyen alaposan átnéztem minden ruhát!” Megfogta a molylepkét, és feddőleg szót Gyopár bátyámhoz meg hozzám: „Itt röpköd az orrotok előtt, és nem törődtek velem!” Gyopár ravasz, ábrázattal azt mondta: „Tetszik tudni mit? Kapjunk minden molyért egy krajcárt.” Édesanyánk elkomoyodott, nagynénénk azonban nevetett: „Nem rossz gondolat. Így jobban eszükbe jut, hogy nézelődjenek. Én megadom nektek a krajcárt a molyokért.” Láttam édesanyánkon, hogy bántja ez a megállapodás, de nem akart ellenkezni a nővérel. Csak ennyit mondott: „Reméljük, most már nemigen lesz. Hiszen mindent kiporoltam, benaftalinoztam.”

De bizony, röpködtek a molyok továbbra is. Gyopár egy hét múlva, szombaton vagy húsz lepkécskének a maradványait vitte igazolásul Málva nénihez, és ment aztán a völgybeli falucskába kislátót meg csavarokat vásárolni, mert akkoriban már nagy kedvvel ezermesterkedett. Ugyanazon az estén így szólt hozzánk édesanyánk: „Mintha a ti szobátokból jönnének a molyok. Én ugyan átnéztem minden holmitokat, de hátha elkerülte valami a figyelmemet. Vizsgáljátok át holnap ti is a szobátokat. Hátha van valami rongydarab vagy szövetholmi a játékaik között, és abban van a molyfészék.” De hiába vizsgáltuk át minden holminkat, a következő héten még több moly röpködött házunkban, és szombaton Gyopár már vagy harmincat vitt Málva nénihez. Kérdezte is tőlünk édesanyánk aznap este: „De hát jól átnéztetek a múltkor mindent?” Gyopárhoz fordult: „Te rongyokat szoktál a padlóra teríteni kilincsolajozáskor.” Gyopár buzgón bólogatott: „Azokat is megnéztem. Alaposan.” És egy hét múlva már negyven molyocskával sietett nagynénénkhez.

Hétfőn délelőtt, a nyári szünet első napján édesanyánk megint kihordta családunk összes ruháit az

udvarra, szellőztette, kefélt, töprengve vizsgálgatta őket. Töprengve álltam magam is szobánk közepén. Gyopár nem volt odahaza, és egyszerre csak két molylepké szállongott el előttem ugyanabból az irányból. Gyopár fiókos szekrényének legalsó fiókja felől. Figyelni kezdtem a fiókot, és abban a

pillanatban kiröppent a résből a harmadik. Örömben, hogy megtaláltam a molyfészék, sajnos üvöltöttem egy nagyot. Ha óvatosabb vagyok és titokban megsemmisítem, szomorúságtól mentem meg édesanyánkat. Üvöltésem ugyanis bejött, és együtt vettük ki a fiók hátsó sarkából Gyopár ócska, rongynak használt, kötött melegítőjét. Ellepték a zsákszerű hernyótokocskák, és röpködtek belőle a molylepkék. Éppen csak kitettük az udvarra a csirkéknek, már szaladt is be kertünkbe Gyopár: „Tízórait kérek!” Édesanyánk szótlánul figyelte, hogyan fog viselkedni, ha megpillantja a tolongó csirkék közt a melegítőt. És ez a viselkedés, hogy nem kiáltott fel meglepődve és sajnálkozva, hanem legelőször is haragosan rám pillantott, aztán egyre vörösebb és vörösebb lett, ez a viselkedés határozottan elárulta: tudott a molyfészekről. Édesanyánk szótlánul nézte egy ideig, aztán csöndesen ezt mondta: „Hozom a tízórait.”

Miután bement a konyhába, Gyopár rám emelte tekintetét: „Te

fedezted fel?” „Én.” „Milyen mafla vagy. Most fuccs a krajcároknak.” Vagy félóra múlva, amikor Gyopár már eloldalgott hazulról, édesanyánk egyszerre csak abbahagyta a molyos fiók sárolását, és így szólt hozzám: „Látom az arcodon, kisfiam, mennyire megdöbben téged, amit Gyopár cselekedett. Nincs igazad, ha nagyon neheztelsz rá. Nem rosszaság ez, csak csintalan-ság.” Súrult tovább, majd megint rám nézett: „Túrók meg csavarok kellett neked, azért füllentette, hogy jól megnézte minden holmiját. Egy kis csíny ez kisfiam, semmi más... Ezen tulajdonképpen... nevetni kell..., nevetni...” És csakugyan el is nevette magát.

Eljött a nyár, megérett kertünkben a sárgabarack. Gyopár annyira szerette a baracklekvárt, hogy alig készült el édesanyánk a befőzéssel, máris nyaggatta nap nap után, bontson ki egy üveget a tízórai vajaskenyérünkhöz. Édesanyánk meg nap nap után elmagyarázta: „A lekvár télire való. Most friss gyümölcsöt egyetek.” Egy délelőtt kihozott Gyopár egy üveg baracklekvárt a kamrából: „Tessék csak nézni, édesanya! Ez az üveg romlani kezd.” Édesanyánk aggodalmas arccal megszemlélte: „Csakugyan. Akkor hát ezt az egyet kibontjuk, meg kell enni.” Ettől kezdve minden harmadik-negyedik napon talált Gyopár egy-egy romlani kezdő üveget, és néhány hét múlva édesanyánk szomorúan kijelentette: „Úgy látszik, valami hibát követtem el, talán nem forraltam elég ideig.”

És másnap reggel nekiállt: az összes üvegből kicsorgatta nagy lábasokba a lekvárt, újból főzte. Egész délelőtt a tűzhely mellett állt, kavargatta, hogy oda ne éjjen. Csörgött a homlokáról a verejték. Főzte közben az ebédet is, és kimosta újból a lekvárosüvegeket. Segítettem a törölgetésben és nézegettem az üvegekről leszedett, vízbe áztatott hólyagpapírokat. És egyszerre csak felkiáltottam: „Tessék csak nézni! Ezen a papíron valami kis kukac lyukat rágott.” Édesanya figyelmesen megnézte a

papírost: „Dehogyis kukac. Ez egy kis hiba a papirosban. Mintha túvel átszúrták volna. Rossz gyerekek szoktak is csinálni ilyesmit: lyukat szúrni a papirosra, hogy romolni kezdjen a befőtt, és hogy...” Ekkor hirtelen elhallgatott, nagyon elkomolyodott és megszemlélte a többi papírt is. Majdnem mindegyiken átszilant egy icipici ponton a napfény.

Ebéd előtt, amikor Gyopár hazajött, kitört belőlem a felháborodás: „Szégyelld magad! Lyukat szúrtál a hólyagpapírokon!” Megpróbálta tagadni: „En?! Lyukat?! Te megbolondultál!” – de abból, hogy hirtelen a homlokáig vörösödön és édesanyára kapta tekintetét, nyilvánvaló volt, hogy ő tette. A levest még lesütött szemmel, szóltanul kanalazta, de aztán rándított egyet a vállán, és túlságosan is élénk, beszédes lett. Szólogatott hozzám is, én azonban nem voltam hajlandó úgy tenni, mintha semmi se történt volna. Nem feleltem neki.

Ebéd után mintha semmi sem történt volna, úgy viselkedett. Édesanya hátrahívta a kertbe, és hosszasan beszélt vele. Aztán megengem szólított be a konyhába, és ezt mondta: „Látom, megint nagyon haragszol Gyopárra. Pedig nem nevezhető rosszaságnak, amit tett. Ez csak egy... csak egy kis...” Bántott a fedése, folytattam hát némi csúfolódással: „Tudom, tudom, csak egy kis csintalanság. És nem is hazudott, hanem füllentett. Nem is ravaszkodott, hanem huncutkodott.” Édesanya azonban nem vette észre a csúfolódást. Felderülő arccal bólintott: „Úgy van, kisfiam! Ez csak egy kis csíny volt... Ezen nem felháborodni, csak nevetni kell.” Nem tudtam, hogy miért, de nagyon-nagyon szépnek éreztem, hogy édesanyánk ott a konyhában, a sok üres üveg mellett, amelyeket újból meg kellett töltögetnie, le kellett kötözgetnie, valóban meg is próbált nevetni egy kicsit. Cuppanítottam egy nagyot a kezére, és kiszaladtam a konyhából.

Egy őszi vasárnap, estefelé a verandán olvastam. Édesanya és Málva néni a kerti padon beszélgetett egymással. Egyszerre csak betotyogott a kis Csiripiszli, és majdnem sírva kérdezte tőlük: „Hazajött már Gyopár? Mert elvitte a trombitámat.” Vásár volt aznap a völgybeli falucskában, onnan jött hazafelé Csiripiszli többedmagával, és megálltak labdázni az erdőben. Lerakták a sok vásárfiát, dobokat,

kardokat, papírtrombitákat egy nagy fa tövébe, és amikor hazaindultak, Csiripiszli trombitája hiányzott. Gyopár utánuk jött fel a vásárból, és egyikük látta, hogy ő járt ott a fánál. Málva néni, aki már úgyszólván hazafelé készülődött, kézen fogta Csiripiszlit: „Gyere, keressük meg Gyopárt. Nem lehet az, hogy ő vitte el! Megismered valamiről a trombitádat?” „Megismerem. Ki van szakadva egy kicsike a papirosából.” Málva néni köszöriült egyet a torkán. „Na jól van, gyere csak! Hiszen lehetséges, hogy tréfából csakugyan elvette, hogy trombitáljon egy kicsit, és aztán visszaadja. Érted?” Csiripiszli azonban tudott gondolkodni, és ezt mondta: „De akkor miért nem maradt ott, ahol labdázunk. Ha nem akarja megtartani...” Becsukódott mögöttük a kertajtó, és egy ideig csönd volt.

Egyedül ült édesanyánk a homályosodó kertben. Egyszerre csak felhangzott az utcán egy vásári papírtrombita rekedtes hangja. Nyílt a kertajtó, csikorgóit az ösvény kavicsa, és hallottam édesanyánk kérdését: „Mit vettél a vásáron, kisfiam?” Gyopár válasza határozott hangon kezdődött: „Ezt a pisztolyt, hozzá ezt a két doboz gyutacsot, meg ezt az ólomsípot.” Bele is fújt a sípba, majd pedig, mint akinek csak ekkor jut eszébe, elbizonytalanodott hangon hozzátette: „Meg, igaz, ezt a trombitát is.” De abba már nem fújt bele. „Hadd nézzem meg közelebb-ről is a trombitát, kisfiam.” Zavart volt Gyopár hangja: „Olyan, mint a többi. Ezek mind egyformák. Tessék.” Most hosszú ideig csönd volt. Aztán úgy szólalt meg édesanyánk, mint aki nagy terhet cipel, és neheze esik a szó: „Ezt a... trombitát... te itt az erdőben vitted el, kisfiam... egy fa alól... Ez a trom-

bita... Csiripiszlié. Légy szíves, vidd el neki.” Visszatartott lélegzettel vártam, mit felel Gyopár. Nagyon hosszú ideig hallgatott. Aztán... ugyanúgy..., nyögve szólalt meg ő is, mintha súlyos teher alatt görnyedeznék: „Én ezt csak..., és ezt csak... tréfából vettem el... Meg akartam tréfálni... Csiripiszlit.”

Édesanyánk sóhajtott, aztán csöndesen így szól: „Nem is tudtam, hogy Csiripiszlié. És nekem is azt mondtad most, hogy vásároltad.” Gyopár azonban most már megmakacsolta magát, és élénkült is a szava: „Az is tréfából mondtam. Holnap megkérdeztem volna, kié, és visszaadtam volna. De visszaadhatom ma is. Megmondom Csiripiszlinek is, hogy tréfából vettem el.” És hangosan csikordult a kavics, indult Gyopár. De édesanyánk utánaszólt: „Csak olyasmit mondj, kisfiam, ami igaz; leghelyesebb, ha ezt mondd: Bocsásd meg, Csiripiszli.”

Éreztem, bántaná édesanyát, hogy én is hallottam mindezt. Beosontam hát lábujjhegyen a szobánkba, és a konyhán át akartam fellopódnizni a ház mögé, a gyümölcsöskertbe. Ezalatt azonban édesanya is ment a konyha felé, és az ajtajában egyszerre csak szemben álltam vele. Tovább akartam menni, de megfogta a karomat, és a szemembe nézett. Ekkor már holdvilág volt. Meglátta tehát arcomon, hogy tudom, mi történt. Beszélni is kezdett tüstént, de most már izgatottan és neheztelve: „Semmi ok sincs rá, hogy ilyen komoran nézz, kisfiam! Olyan megdöbbenve nézel, mintha... tudom is én..., mintha talán lopott volna Gyopár! Pedig ez nem az..., ki se akarom mondani még egyszer..., hiszen az rettenetes volna..., hogy az én kisfiam ilyesmit tesz! Nem, nem, dehogyan is! Ez csak egy kis..., csak egy kis csíny, huncutság, meg gondolatlanság..., meg egy kis füllentés..., no és hát, mondjuk így... csenés..., de nem rossz szándékkal, nem abból, mert Gyopár jó, igenis, jó, ebben én biztos vagyok! Ha néha nem úgy látszik is..., de majd meglátod, hogy nekem van igazam... Ne nézz már ilyen sötéten, kisfiam..., hiszen ezen tulajdonképpen... ezen a csacsiságon és meg gondolatlanságon..., ezen inkább csak mosolyogni és... igenis: nevetni kell!” Kimondta még egyszer: „Nevetni!” De ekkor már megmegcsillant a holdfény a sűrűn egymás után legördülő könnyein.